

علم ، صنعت و اخلاق و اُفقتهای مجموع

تاریخ

آلمان مؤخری: رانکه

- ۲ -

- بکین نسخه‌ن مایه و ختام -

رانکه، فی الحقیقه، تاریخ‌نویس و ملته‌م‌خند ملر ایتشدی. اونک نظر نده مؤرخک بروطفه‌سی ده، سیاسی حکمرانی قویه دن عبارتدی. کنج نسلاری استبداده کی وظیفه‌لینه حاضر لاق ایچون وقایع اولدقلری کی تصویر ایتک، اولره حقیقی آ کلامتی، رانکه‌ک فکر نیجه، کافی ایدی.

رانکه، مؤرخ نیورک شا کردی ایدی. نیورک کی، اوده دولتک ملته بر اولدیفنه، دولتک ملی حیاتک تحولدن باشقه بر شی اولمادیفنه قائلدی. اثر لر نی بو فکری اساس اتخاذ ایدره ک یازدیفنی ایچون کندیسنی ملی بر وظیفه کورمش عد ایدردی. حال بوکه، او زمانلر آلمانیده جاری اولان فکر-لره کوره، ملی بر مؤرخ ایچون بو قدری کافی دکلدی؛ ملی مؤرخک بی طرفه اولماسی ایجاب ایدردی. رانکه‌ک یازیلرنده ایسه طرفه‌لر کدن اثر یوقدی. رانکه (اصلاحات دورنده آلمانیا تک تاریخی) نی یازدی؛ بو کتابی یازمقدن مقصدی پروسیا ملت یورلرینه یازمقدن زیاده، آلمانلرک تاریخ عمومده ملی اولوق اوزره وجوده کتیر دکاری مائری تصویر ایلکدی. رانکه بو اثر نی بیتر دیک زمان، مملکتک سیاسی قارائاق بر شکل آلمشدی. ملی وحدتک تشکیلی یاننده، شیمدی برده مملکتک مشروطی حریتلر نی تأمین کی داهسا جانلی مسئله لر ایلری کورولور ددی. رانکه بو مسئله لر حقنده شو فکرنده بولوندی:

« جبریتلرک سعادت و سلامت نی، مذاکره لی مجلسلرک و یازلش قانون اساسیلرک طوغرولنه تابع عد ایتک دور بزرک خطا لرندن بریدر. پروسیا تک حقیقی مقدراتی عسکری بر حکومت اولوق، واوله قائلدر. ملتک یکنه جمعی قائلدر. تاریخی بر حقوق قارشی عیباندن نه فائده جبار؟ سباتک روزگار لری چوک قوملر نی طارما طاقین ایدر، فقط طاقلر یته اولدقلری برده قایلر ».

رانکه دایما بو فکرنی ترویجه چالیشدی. پروسیا دولتک طبیعی و منظم انکشاف کی کوستر برکن، آلمان وحدتک نه صورتله تأسس ایدره بیله جکنی ده آکلاددی، هر درلو افراملردن اجتاب ایتدی. ۱۸۷۰ ده پروسیا تک مظرفتی رانکه‌ک کشفلری تأیید ایتدیک زمان، بر چوق پروسیا مؤرخلر نیک یایدقلری کی، رانکه شو قودن سر مست اولمادی؛ بالکزه، بو معظم آتک تاریخ عمومده یکی بر صفحه اولدیفنی قید ایتدی، آلمانیا تک

بوکا جواب اولدق کلنیک اقریاسدن براختارده بر خطبه ایراد ایدردی. ازدواج آنا سنده وقوع بولان ایکنجی خطابه ده ایسه ابتدا کلین طرفدن اولان خطیب سبوز سوبلر، کوکی طرفدن بولونان خطیب بوکا جواب وروردی. اسلامیتدن سوکراده، عربلر آراسنده بوراسمه لرک دوام ایتدیک کورولورور. (۵) دوگون مراسمک بشنی دورده سی، نظامی راسمه لر صورتده تمجیل ایدر. اسکی جمعیتلر ده، دولت، ازدواجلرک نه صورتله جریان ایتدیکنه اهمیت ورمدیک حالده، عصری جمعیتلر ده، ازدواج، خصوصی بر مقاوله صورتلر ده دکل، عاموی بر مؤسسه ماهیتده تاقی ایدیلک باشلادیفنی ایچون، دولت ده ازدواج حقنده قاعده لر وضع ایتدی.

بناءً علیه، سوک عصرده، اقتصادی و دینی نکاحلردن سوکرا، برده نظامی نکاحک تأسس ایتدیکنی کوربورور. عثمانلار ده ابتدا، اخذ عسکر معاملا سنده (نکاح نظامی) تعیری قوللانیلده باشلادی. معینزلک مسئله لر نه، حقیقی ازدواجله مواضعه لی ازدواجی بری برندن تفریق ایچون، دولت، ازدواج دن اول، قاضیلردن (اذنامه) آلمه سنی شرط اتخاذ ایتدی.

بناءً علیه، بر ازدواجک امام طرفدن عقد ایدیلنه (نکاح شرعی) و قاضیدن اذنامه آلمه سه - اخذ عسکر معاملا سنده - (نکاح نظامی) ناملری وریلدی. معینزلک امتیازی قالفنجه به قدر بو تعیرلر حقوق اصطلاحلر من میاننده مستعملدی.

بوکره، تنظیم اولونان عالمه قانونی، اوزون مسدن تیری مملکت مزده جاری اولان (نکاح نظامی) شرائطی داهاز یاده تنظیم و توسیع ایدیور. بزده (دینی نکاح) اساسا، امام اقدینک تبرکا، او قودینی دعادن عبارتدر. نکاحه تعلق ایدن حقوقی مسئله لر، عمومیتله فقهک (عقد) تعلق ایدن اساسلر نه کوره تشکیل ایتدیک ایتدیک ایچون، بزده کی عالمه تک الکر اقتصادی جهنلری تنظیم ایدیلش، اخلاقی جهنلری مهمل قالمشدی. بناءً علیه، عالمه قانونک بو جهنلری ده نظر دفته آلهوق، جمعیتک تمی اولان عالمه صاغلام بر اساسه استناد ایتدیرمه سی غایت اهمیتلی بر تعالی خطومه سیدر.

ضیا کورک آلب

و برده خاتمه ندادند. رانکنک بواری و نديك وفلورانه خزينه اوراقده عثمانيله دائر موقوف وثيقيه له نظر ايازلمشدر. بو وثيقيه مياننده، عثمانی حیات و سیاسته دائر الك طوخر و واک مفصل معلومات و بر مکله شهرت قازانان و نديك بالوسلر- ينک رابورلری باخاصه نظر دفته آلمانیه شایاندر.

رانکنک عثمانیلر فصلنده اهمیتی حائز دیگر بر نقطه ده، تاریخ اصولرینه، علمی تدقیقاته واقف بوبوک بر مؤرخ الله عثمانی تاریخک نه نفیس محیفله تشکیل الیه دیکته حاصل اولاجق قساعتدر. رانکنک پارلاق، دقیق و صنعتکارانه تصویرلری بو قناعتی کیتدجه آرتدر.

رانکه، عثمانی سلطنتک اساسلری، یکجیری تشکیلاتی، اردونک تعلیم و تربیه سی کمال وجد الیه تصویر ایدر. عجمی اوغلانلارک تعلیم و تربیه لرندن بحث ایدرکن عیناً شو مطالعه ده بولونیور:

« بوراده کلاماً تجرید، منافع عمومییه صیق بر مربوطه، یکی بر حیات دستورنک مطبوعی، ششله حکم فرمادر. بوراده تربیه ایدیلر، ایلمک کجسلکلی، ایوبلری، و طیارلری اونوئورلر سرایدن باشقه وطن، پادشاهدن باشقه حاکم ویدر بیلرلر، اونک ارزسندن باشقه ارزو طایمازلر، اونک تمیسندن باشقه امل طاشیازلر، صیق بر انضباطدن و مطوق بر سورنده اطاعتدن باشقه فعالیت بیلرلر، پادشاه اوهورنده حربدن باشقه متغولیت طایمازلر، اونلر ایچون اسلامیت بولنده حربک تأمین ایتدیکی شیلر، حیاته غنیمت، آخرته جنتیدن عبارتدر. بر فیلسوفک، اخلاق، حق، جاعتی تربیه ایچون درمیان ایتدیکی فکر، بوراده، بر صوق مصراول، اسارقورانه و عین زمانده جنکاورانه بر مقصدله تطبیق ایدلشدر »

رانکه، و قلیه بر آلمان فلسوفک تعلیم و تربیه ده اساس اولق اوزده درمیان ایلدیکی فکرلرک عثمانیلر طرفندن یک جوق زمان اول تطبیق ایلدیکی سوبله مکله برابر عثمانیلر ده عسکری تربیه نک مکملیته دائر اجنبی مؤرخلرک سوزلری ده عیناً نقل ایلشدر. رانکنک (عثانیلر) نده اردونک ثروت و احتشامی، عثمانی پادشاهلرینک و بوبوک وزیرلرک دبدبه و عظمتی، حتی سبالی، صنعتکارانه تصویر ایدلشدر. رانکه، ایلمک عثمانی خاقانلرینک جنکاورلک لری پارلاق بر صورتده تعریف ایدر. عثمانی اردوگاهلرک شو تعریفی باخاصه لطیفدر:

« اوله ظن ایدیلرک، اردوگاه کویا بولنک اصل اقامتگاهیدر. بوراده شایان حیرت بر انضباط حکم فرمادر، هیچ بر فرار، هیچ منازعه ایدیلر، هیچ بر عصرت، هیچ بر قوملرک وولر، او درجه ده، سامه فی و شاهمنی و احتشام ایدیمک برشی بوند، شورشیه ده نظر دفته آلمانلرک، اردوگاهلرک دبدبه سی یاننده اولرده کی حیات عدود و فساد اولونبیلر. پادشاه هر اون یکجیری به بر بارکیر تخصیص ایتددر. بو بارکیر اونلرک یوکتری طاشیر. هر یکیری بش یکیرینک متحرک بر چادرلری وارد. بوراده، قیقلر ده کی انضباط حکم فرمادر، کنبیلر دایماً بوبوک لرشه خدمت ایدرلر. هیچ بر

مقدراسته بی نهایه امللر آچدیغنی سوبله دی. اوتاریخندن اعتباراً الک زیاده ملی تاریخله مشغول اولدی. (یدی سنه حربنک منشألری) عنوانیه یازدیغنی اترده ۱۸۷۰ حربی الیه یدی سنه حربی آراسنده کی رابطی کی کورتدی. بونکله برابر، فکراً اولسون، دیگر بر روسیا مؤرخلری درجه سنده برسیانک یوکسلکنکی اثباته چالیشدی. آلمانلارک اوربوده الک برنجی موقی احراز ایدمکجه قائل اولدی. ۱۸۷۰ حربی اونک نظرنده عثمانی بر شکل آلمشدی. بو حرب، یالکیز بر ملنک دیگر بر ملته قارشی ظفری دکلدی؛ بر سیاستک دیگر بر ساسته قارشی، بر حربک دیگر بر حربته قارشی غلبه سی ایدی. رانکه بو فکری اثبات ایچون، سکان یاشنده، قوجه بر تاریخ عمومی یازمایه قایلشیدی. بو کتابی نه ایچون یازمق ایسته دیکنی آکلاتیرکن: « آلمانیا و بوتون جهان ایچون آچیلان یکی بر استقبال، بوتون قوتلری بو اری ایچون صرف ایتکجه بی عیجور ایتدی، دیور. رانکه، بو اترنده هر هر فک ویا هر قومک عمومی حربته نه درجه به قدر اشتراک اولدیغنی اثبات ایدمکجه؛ فقط بو معظم اتری بیتیرمه عمری وفا ایتدی. »

رانکه، و طوئورلرکده تمصب طرفداری دکلدی؛ مملکتک فکری ترقیاتی اوزونده اجنبی تأثیرلری هیچ بر زمان انکار ایتدزی. هوئورلن خاندانه بی نهایه حرمتلری واردی. لیه رال مؤرخلر بر روسیا قرالرندن بعضلری مؤآخده ایشدنلری حاله، رانکه اونلرک خاطره سنه دایماً حرمت ایدردی. ملی قرالرینه حرمت ایشدنکی درجه ده، اجنبی حکمدارلر حقندده بی طرفانه مطالعه ده بولونوردی. رانکه (عثانیلر و اسپانیا دولتی) نماننده کی اترنده بو مزیتلری کوسرتمکدن کروی طور مامشدی.

رانکنک (عثانیلر)، عاید مطالعاتی سکان محیفه در. اسپانیا دولته متعلق قسمده ده (عثانیلر قارشی حرب) عنوانی بر فصل وارد. فقط رانکنک عثمانی تاریخه دائر یازدیغنی سکان محیفه نک قسم، باخاصه تدقیقه شایاندر. مؤرخک تصویر ده کی صنعتی، اسلوبنده کی لطافتی آکلامق ایچون بو فصلی او قوملریدر. (عثانیلر) بر مدخل الیه باشلار. مدخلده عثمانیلرک ظهوری شاعرانه تصویر ایدلشدر. اوندن سوکر اک فضلر، عثمانی سلطونک اساسلری، اون آلتنجی عصرده نویونایلر حقده استطراد، عثمانی احوالک تبدیلی، سلطانلر، وزیرلر، میلیسلر، حدودلر، ایکنجی عثمان، دردنجی مراد و ابراهیم، اداره مطلقه نک تهلکلی، کوپرینلک وزارت

دېده و احتشامي پارلاق و صنعتکارانه براسلوبه مطالعه اولونور.
رانکه، عثمانليک طوغز و لغی، انساني، مهمانوازي لغی
تسلیم ايتکله برابر، دغی اندیشه لره ارتباطک کنديلری
مدیتندن اوزاق بولونديريغه قاندر .

رانکه، اون طوقوزنچی عصرده پیشن آلمان مؤرخلریک
قلاسیکلرندن معدودر . اثرلی آلمان ادبیاتده مهم برموقع
اشغال ایدر . رانکه تاریخ یازمایه باشلادینی زمان ، آلمانیده

ادبیانه تاریخ یازان مؤرخ بودی . بوتون اثرلر ، متخصص
عالملر طرفندن یازلش اختصاص کتابلری ایدی . خلق
بونلردن بر شی آکلامیسوردی . رانکه (جرمن و رومان
اقوامک تاریخی) فی یازدینی وقت ، آلمانیاده ادبی تاریخ
یازان بر مؤرخ میداننه چقمش اولدی . برلین ادبی جمعی
رانکې حرمله سلاملادی . رانکه، قارده شه یازدینی مکتوبده
خلقک حیساتی تصویر ایدیرور :

« بی تاریخده بر یکیک وجوده کتیره جکم طن ادیبورلر .
دیوردی .

فی الحقیقه رانکه، یو یکلیکی وجوده کتیره جکدی . فقط
اونک عنندنه شکار کوزلکدن زیاده تاریخی استفاده برغی
درجده اهمیت حازدی . یالکز ، تصویرلرنده ک انتظام ،
وضوح و ظرافته آلمانلره ایلک دفعه اولیق اوزره کوستریور-
دی که ، الک خصوصی بر علم بیله ، هر کسک آکلاسیله جکی بر
لسان ایله یازیلایلیر ، و بوده خلقک صوک درجده استفاده سنی
تأمین ایدر .

رانکې مقصدی تاریخی خلقه آکلاتقدی . بونک
ایچوند تاریخک صنعت اولدینی بیلیمک و او نقطه نظرندن
یازمق لازمدی . تاریخده متبحر اولیق ، وثیقه جمندن باشقه بر
شی دکلدی . یوایلی یان یانه قوتقله رسام اولیق و برلوحه
وجوده کتیریمک قابل اولمادینی کی ، وثیقه لری جمع ایتک و بر
اثری تمحیسه و توثیق ایلکلهده مؤرخ اولیق امکانسزدی .
متبحرک ، تاریخک نهجسی ، نده ، روحی ایدی ، اوله اوله
اسکتندن باشقه بر شی اولامازدی . حال بوکه ، وثیقه لره ک
صنعتکار ایله ایشلمسی ، اوراده بر صنعتکار روحک تمثیل
ایتمی لازمدی . بونیده آنجق تصویرده مهارت ، اسلوبده
زراعت تأمین ایده بیلیردی . رانکه بو اوصافی تمایله ابراز
ایندی ، ایلک یازدینی اثرلرک یک عالمانه اولدینه قائل اولدی .

« یازدین شیلر ایچون چوق عالمانه ذنبیلور . اوله برنی یازمق
ایتمک ، هر کس طرفندن اونونه بیلسن »

دیوردی .

سپاهی یوقدرک ، بر چادیره مالک اولمایق درجده کوچوک کورور .
نسون . سپاهیلر ، ایپکلی اتوبایلر ، صول توپلرنده رنگلی و صنعتکارانه
ایشلمش قافالاری ، صاخ آلاتریده قیتدار قیلجیلر ، سرغوجلرله
حزین صافیزیلر آت اوزندنه پاربل پاربل یازیلارلر . حق پارکیرلر ده
بو درجده میندر . آتلیک قولاندرده آتاسلر کورولور . اگرلری
واوزکیلری آتاسلرله میندر . دیرکیرلندن آتسون نچیرلر صارقار .
چادیرلری تورک و ایران ذوقندهدر . حرب غنیمتلری بورایه طولدیر-
یلر ، بوراده خادم آغار ایله اسیرلرده مبدولدر .

عثمانی وزیرلینه عائد فصلده صوقولونک شو تصویریه
قیتسدر :

« شونی قبول ایتلدرکه ، سلیم ثانی دورنده بوقدرت ، لیاقتی
بر ذاته ، بر پوشناغه تودیع ایلدیدی ، اوده عهد پاشا ایدی . مجموعه
سنگ (شایج) لی بر راهبک اونندن آلیان محمد ، کنج بر اسیر
اولارق سرایه کتیرلش ، بوراده بونک بر رتبه نائل اولندی .
سلطان سلیم اوندن غیرتی نادرا کورور ویا کوروشوردی . بوتون
ایشلری اوکا تودیع ایتدی ، او درجده که ، اجنبی سفیرلرک بوتون
مطالعاتی ، دولک داخلدن کن بوتون کاغذلری اوکا کوردرلیر ، حبسی
حقنده او قرار ویرزدی . عهد پاشا هر بونی اشغال ایدر ، بر
رتبه و منصبی توزیم ایدردی . ملک و جزای بوتون قوه تشریفه اونک
ایتمده ایدی . بناء علیه ، باربارونک دبدیکی کی ، او بو دولنده
ایشیده جک بیکانه قولاق ، حکم و بره جک بیکانه باش ایدی . بوتون
تبعه ک سعادت و فلاکتی ، مالی و قانی ، شایجلی براسیرک ایتده ایدی .
بو قدر ایشی ناسل اولوبده باشه چنار ایلدیکنه حیرت ایتدیمک قابل
دکدر . یالکز عمومی دیوان کونلری صاحبندن ایتدیدی قدر بر
چوق متنوع ایشلری ، مثلا حدودلرده اومولمادق بر شایبه واقع
اولدینی زمان بوکا درحال جواب و بره بیلک ایچون و یک ترجمانک
اوراده دائم حاضر بولندینی بیلک کی ، مشاعلری دوشونمکله برابر ،
سائر کونلره دیوان بیتدکن سوکرا سرایتنده شکیلتلری دیکلردی .
اک اولواق بر آدم بیله ایتکله کوروشه بیلیردی . سیراک صالونی
دائما طوللادی . بوراده ، ایشیدیلن صدا ، یا یالکز کندیشک ،
یا اسیرک تبلیغی و یا بر استدعا اوقویان کایتک صداسی ایدی . او
زمان حکم ، درحال کری دوشمک اوزره ، اکثر ایده ، کیمک ایشی
ایسه ، او ایش کورولک اوزره ویریلدی . سیرانه اسیر ، آت
صنعتکارانه طوطومالر ، ایپکلی اتوبایلر ، صاخ آلاتلر قاقارلوردی .
باربارونک دبدیکی کی ، بورایه آتسون منشی ایدی . فلورایانک
روایتنه کوره بورایه آتسون و کوموش سبیل کی قارادی . بونکله
برابر او ، خزینستی قاپایالردن دکدی . هر کون سفر سنده اوچ
پوزکیلی یک بیردی . درم ایلینک و آناتولینک بر چوق برلرنده ،
جامع ، حمام ، صوگری ، کورو و قالدیریم کورولودی که ، اونلری
باشه پاشا پادشاهن اولاسن ، اک زیاده کاروانسرایلر ایلریمندن حظ
ایردی . بوراده ، یولچیلر ، عجبانه اوچ کونک ، پرغ وات بیرلر ،
بارکیرلینه م ویرلردی . »

رانکه ، صوقولونی شو صورته تصویر ایتدیک کی
اونک بوتون مزیتلریده آیریمه ایضاح ایدر . رانکې
(عثمانلی) ی باشند باشه بو کی نفیس صحیفه لری محتویدر .
بوراده ، مراد رابک جنگاورلکی ، سلطان ابراهیمک ذوق
وصفا عالمی ، کوریلرک ذکا و فطالتی ، قره مصطفی پاشانک

رانكېدن بحث ايدركن، اترلنډه بويوك پر صنت اثرى كور-
مهديكى سويلديكى كي، «مومزن» ده رانكېنك هر شخصى
اولدينى كي دكل، بالعكس اولماسى لازم كلديكى كي تصور
ايتديكى بيان ايله مشدر .

بونكه برابر، آلماناده داويد شتروس، بوليان شيد؛
فرانسده آلبر صورل، غلبرييل مونو؛ انكلترده فريمان
وزيله، رانكېن استاد طانيډنډي كي، رانكېنك اصولي
ده كال نمونيتله تطبيق ايدلر. ازجمله تيره، رانكېن اون
طقوزنځي عصر ك اوك بويوك مؤرخى عد ايدر، كذا بيسارق ده
بو فكره اشتراك ايلردى . حتى بر كون بيسارقه لك چوق
بكندېكى كتابلري صور مشلر، بيسارقډن: تورات، شكسپير،
ورانكه جواځي آملشدر .

رانكېنك وفاتده، بيسارق، مؤرخك اوغوللرېنه يازديځي
مكتوبده، متوفى پدرلرېنك افكارېنه دالما اشتراك اېتش اولديځي
نمونيتله بيان ايله مشدر .

رانكه، سياسي مشغوليتلرنده بيله آلمانيانك متعصب ملي
مؤرخلرېنك مسلكنه تابع اولمامشدر . حياتنك صوك سته-
لنډه، آغامش صاچلري، سويلي ونازك طورلري، معتادن
فضله تراكي ايله كندېن كورنلر اونى باشقه برعصره منسوب
ضن ايدردلدى . بونكه برابر رانكېنك فكرلري غايت بي
ايدي . يومى سياستى تقديرده، رانكه درجه سنده نفوذ نظر
كوستن پك آزدي . رانكه، روسيا دولتنك بى طرف، كتوم،
صادق برخدمتكارى در . تاريخده ايسه، غير شخصى مسلكك،
آلماناده، مؤسسلرډن عد اولونابيلر .

بروكلمه ۱۲ تشرين ثنى ۱۳۳۳

احمد رفيع

بديياتى بخارى :

بديلى حظ

— ۳ —

Le sentiment de vitalité

مبايت حسي

« آدمون روستان » ك « سړانو دو بهر ژواق » نډن برابره -
اسرار اهنر حسل - روى فعاليتيزك اختدارى - حياتيت حسي - تعريفي -
مفكوري رښتولر - روى وعضوى تشعشع مختلف نظر بچيرك بوسهرلى
فله وبركاري ناملر - كندى شاعر لرمن ، حامدو غالب - هراترډن يوني
وبرمه سنى ايستز - تشعشع معين وعضاوي دكلډر، دها اثرلر وضرسز
پارچهلر - « وروډون » ك برمنلى - حياتيت حسي يالكر بديى حطك
برعصرى دكلډر - لا بروپوك « سپهرلر » نډن برابره .
روستانك « قهرمانانه مضحكه » سنى او قوپوروز ؛ ايشته

(برلين) بحيطي رانكېنك امللرېنه تماميله خدمت ايتدى .
يوكسك آدمولرله و بالخاصه ممتاز قاديملرله تماس ، رانكېنك
دماغى اوزرنده زليه بر تاثير حصوله كتيډى . بوتون كتابلري
غايت آچق ، لذتله او قوناييله جك براسولده يازدى . سياسى
مسئلهلري ايشاحده بويوك بر اتدار كوستردى . شخصلركه ،
انسان جيتلرېنك معنوى سيالري بارلاق بر صورتده تصوير
ايتدى . وقايع نقلده كي ، سيالري تصويرنډه كي قدرتى لكزياده،
(پاپلر تاريخي) نډه كوستردى . بو اثرى رومانك منظره لري،
انسان تصويرلري ، سراى داخللري ، قاردينال قوفقه رانسلى
ايله طولديردى . پاپلرك سياستلرېنه ، دېنى ملاحظه لرينه ،
صنعتكارانه غايه لرينه دائر رنكېن بحيطه لره سوله دى .

رانكه ، بشرى احتراملري غايت دقيق بر صورتده تصوير
ايدردى . لك زياده موفق اولديځي ، معنوى سيالرك تصويريدر .
فقط رانكېن مؤرخ اوله رق تميز ايتدريځي خاصه ل ، يالكر
تصويرده كي قدرتى دكلډر ؛ اونك لكزياده كوسترمك ايسه ديكي
شى ، آروپا سياستك معلم آنلريد . بوسپيدن رانكېنك
اترلرنه حاكم اولان نقطه ، عمومى فكرلر ، قوش باقېشى
كوروشلردر . اسلوبى انچه ، مزين و رقيقدر .

رانكه ، حياتنك صوكنه قدر كنجلكنك حلاوتى و
طراوتى محافظه اېتشدر . سكسان ياشنده ايكن، اسكي دوستلرډن
برېنه يازديځي بر مكتوبده شصونډله حساباتى بيان ايله مشدر :

« بوسنه ايليك بهار كدي زمان، صوك دوجه متأثر اولدم . الاق
چيچكلردن و ييشللكردن مخلوط اوانى ايسه بيمه غالبا ايليك بهارده
حيرت ايتدى . كنديسنه : « هايدى ، قالم ، ايكنډه اسكي دوستلرډن
بى رفاقتك مخلوط ايت » . ديدم . ارزولرېه موافقت ايدركي
كوروندى ؛ غيبا بو ، صوك دفعه اولماسين ! » .

رانكېنك طقساتي دور سنوي حياى (برلين) ده
معتلن بر صورتده بحيل ايدلدى . اوكون ، بوتون حكومتلرډن،
آلمانيانك بوتون علمي مېنلرډن كنديسنه تيريك تلغرافنامه لري
چيكلدى . عمرى آنحاق تاريخه و تاريخك ترقيسنه حصر
ايدن اختيار مؤرخ ، نهايت طقسان بر ياشنده اولديځي حالده
وفات ايتدى (۱۸۸۶) .

رانكه، فضل وكالېه برابر، مملكتده عمومى بر شهرت
قازاناماشدر . سېوى، اترلنډه سياسى انديشه لردن اوزاق،
حقيقته دالما ياقين بولونمايه چالېشماى در . بر چوقلري، رانكه
نك اترلري مطالعه يه نژول اېتزلردى؛ اولرك فكرنجه، رانكه
نك كتابلرنده اوكره نيله جك بيكي بر شى يوقدى . خصوصيله
ملي مؤرخلر عننده رانكېنك قيمتي يوكسك دكلدى . « طراپچكه،